

ከ ዶ/ር ፍቅሬ ቶላሳ ጂግሳ

ግልጽ ደብዳቤ ለ ዶ/ር በያና ሱባ

ይድረስ ለተክበሩ ዶ/ር በያና ሱባ፣ የኦሮሞ ዲሞክራሲ ግንባር አመራር አባል በአሉበት።

ይህን ደብዳቤ እንድ ጽፍልዎት ያነሳሱኝ ምክንያቶች ርስዎ በቅርቡ ለኢሳት ሬዲዮ የሰጡት ቃለመጠይቅ እና አሁን ርስዎ የሚመሩት ከሳምንታት በፊት የተቋቋመው “የ ኦሮሞ ዲሞክራቲክ ግንባር” የወሰዳቸው አቋሞች ናቸው። የርስዎ ቃለመጠይቅና የግንባሩ አዲስ አቋሞች በግሌ እንደ አስደሰቱኝ በዚህ አጋጣሚ ልገልጽልዎ እወዳለሁ።

ለኔ እንደሚገባኝ፣ አዲሱ ግንባራችሁ የኦሮሞን ህዝብ እና የእናንተንም ኢትዮጵያዊነት ያለማወቅ አምኖ፣ የኦሮሞ ሕዝብ ሃገርም “ኦሮምያ” የተባለችው ጠባብ ምድር ብቻ ሳትሆን መላዋ ኢትዮጵያ መሆኑን ተቀብሎ፣ የኦሮሞን ህዝብ ዕጣ ፈንታ ከ መላው የኢትዮጵያ ህዝቦች ጋር አጣምሮ ለመታገል አብስሯል። ይህም አቋም ለኦሮሞ ህዝብ ታላቅ የፖለቲካ እመርታ ነው። የኦሮሞ ነጻነት ግንባር ከጥንቱ፣ ከጠዋቱ፣ ከጥንስሱ ይህን ጥርት ያለ አቋም ይዞ ቢሆን ኖር ምናልባት ዛሬ ኢትዮጵያን የሚመራት እሱ በሆነ ነበር። የመላውን የኢትዮጵያ ህዝቦች ድጋፍና ትብብር ያገኝ ነበርና። ከዚህም በላይ ያ ሁሉ ደም ላይፈስ፣ ያ ሁሉ ሰው ላይፈናቀል፣ ላይሰደድና ለእስር ላይዳረግ በቻለ ነበር።

ርግጥ ለ ኦሮሞ ዝርያዎች በግለሰብ ደረጃም ሆነ አልሆነ ኢትዮጵያን መምራትና ማስተዳደር አዲስ ክስተት አይደለም። ከዛሬ 3500 ዓመታት ጀምሮ ይህን ሲያደርጉ ኖረዋል። ከ ዛሬ ሁለት ሺ ዓመታት በፊት በአመራር ላይ ከነበሩ ኦሮሞዎች መሃል እንዲት ሴት እና ወንድ ለመጥቀስ ያህል በመርዌ የነገሡቸው የሕንደኬዋ ንግሥት፣ የመደባይዋ ኅሳ ሢያኖን በአፄ ፈንታሌ ጊዜ ከፍተኛ ሥልጣን የነበራትና የጂማውን ንጉሥ መጋልን እንዘክራለን። ይህም የጂማ ትልቅ ንጉሥ፣ የመደባይን ካህናት ይዞ፣ በአፋር መርከብ ተሳፍሮ ፖርቱጋልን እና ሥፔንን ለ አጭር ጊዜ ከመያዙም በላይ እየሱስ ክርስቶስ በተወለደ ጊዜ ከአስራ አንድ የኢትዮጵ ዝርያዎች ነገሥታት ወ ጠቢባን ወንድሞቹ ጋር ሆኖ፣ ኢትዮጵያ ግዛት ላይ የታየችውን ኮከብ ተከትሎ ወደ ቤተሰቧም ተጌዞ ለዓለሙ ሁሉ ፈጣሪ ለእየሱስ ክርስቶስ ጋዳ እንዳበረከተ ታሪክ ዘግቧል።

ባለፈው 3500 ዓመታት፣ መጀመሪያ በአባታቸው በኢትዮጵ ስርወመንግሥት ስር፣ በኋላም በሰለሞናውያን እና ዛጉዌ ስርወመንግሥት ውስጥ አማራው ያላደረገውን በንጉሥነት፣ በንግሥትነት፣ በንጉሠነገሥትነት እና በንግሥተነገሥታትነት፣ እንዲሁም በባለሙሉ ሥልጣን እንደራሴነት እና በራስነት በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ ኢትዮጵያን ገዝተዋል። አስተድድረዋል። ለአብነት ያህል፣ ከቅርቦቹ፣ ማለትም ባለፉት 800 ዓመታት ብቻ ዕላይ በተጠቀሱት ማዕረጎች ኢትዮጵያን የመሩ ጥቂት የኦሮሞ ዝርያዎችን እንድጠቅስ ይፍቀዱልኝና የሚከተሉትን ስሞች ላስፍር። --

የሰለሞንን ስርወመንግስት በሸዋ ያስመለሰው የኦሮሞዋ የጊፍቲ መንዲያ ልጅ ንጉሠነገሥት ይኩኖአምላክ፣ እሱም በበኩሉ ኦሮሞዎን ጃን ሞገሳ ዳዲን አግብቶ እሷን የኢትዮጵያ ንግሥተነገሥታት አድርጓት፣ የሷ የልጅልጅ አፄ በዕደማርያም ነግሶ የደዋሮውን ኦሮሞ ሙስሊም የገራድ ሞሃመድ በንቲን ልጅ ክርስትና አንስቶ፣ ስሟን “ጃን ክብራ እሌኒ ዳግማዊት” ብሎ ያነገሣት፣ ከዛም በኋላ የሱ እና የሷ ልጅ አፄ ናኦድ አግብቶአት “ናኦድ ሞገሳ እሌኒ ሳልሳዋ” ብሎ ያነገሣት የሃረሩ ሙስሊም ኦሮሞ የቱሉ በዴሳ ልጅ፣ የሱ ልጅ አፄ ልብነድንግል ሕፃን ልጅ ሳለ ደግሞ ኦሮሞዎቹ እናቱ፣ የሴትና የወንድ ኦሮሞ አያቶቹ

እሌኒ ናኦድ ሞገሳ፣ ጃን ክብራ እሌኒ ዳግማዊት እና ቴሉ በዴሳ ሆነው በብስለት፣ በህብረትና በፍቅር መላዋን ኢትዮጵያን እየመሩ በብቁነት አስተዳድረዋል። የንግሥት እሌኒ ሞገሳ ወንድም ዶሪ ቴሉ በዴሳ ዘውድ ደፍቶ፣ ባህር-ነጋሽ ተብሎ በቀይ ባህር፣ በትግራይና በአርቲራ ነግሦ ነበር። እሱ ከሞተ በኋላ ደግሞ የእሱ ልጅ ባህር-ነጋሽ ይስሃቅ ዶሪ በሱ ቦታ ነግሦ የእሱን ግዛቶች በሚገባ አስተዳድሯል። በዚህ አይነት አያሌ አሮሞዎች እስከ ፍጻሜ መንግሥት፣ ማለትም የሰለሞን ሥርወመንግሥት ተዳክሞ በዘመነ-መሳፍንት እስከሚተካ ድረስ አሮሞዎች ኢትዮጵያን ቀጥ አድርገው ገዝተዋል። ዘመነ-መሳፍንት የተጀመረውም የሊባን ጎሳ በሆነችው በወሎ አሮሞ ንግሥት ዋቢ ልጅ በ አፄ ኢዮአስ አገዛዝ ጊዜ ነበር። የሱ እንደራሴ የትግሬው ሥሁል ሚካኤል ተጣሎትና በሻሽ አንቀው ገደሉት። ከዛ ራሳቸው መንገሥ ስለፈሩ፣ የነገሥታት ልጆች እስኪነግሱ ድረስ ከሚታሰሩበት ከወህኒ-አምባ የሃንስ የተባሉ፣ የ 71 ዓመት ድኩም (እጅ-ቆራጣ) ለይስሙላ “በሰለሞን” ዙፋን ላይ አስቀምጠው (አጋድመው ማለት ይሻላል) እሳቸው ንጉስ ሾሚ-ሻሪ ሆነው፣ ከእኚህም ተጣልተው፣ እኚህንም ገለው፣ ሕጻን ልጅ ሾመው እሳቸው በተዘዋዋሪ ኢትዮጵያን አንቀጥቅጠው ገዟት። ከሳቸው በኋላ ደግሞ የወሎ አሮሞዎች ከትልቁ እስከ ትንሹ ራስ አሊ ድረስ እንዲሁ የይስሙላ ንጉሥ አልጋው ላይ እያስተኙ፣ እስከ አፄ ቴዎድሮስ መነሳት ድረስ ገዙ። ታዲያ አሮሞዎች እንደዚህ አድርገው ኢትዮጵያን ሲገዙ አማራዎች ፈንጠር ብለው ቆመው የነሱን መንግሥትና የኢትዮጵያን ዳር ድንበር በጀግንነት ይጠብቁ ነበር እንጂ ወደዙፋኑ አካባቢ ዝርም አላሉ። በዚህ አይነት፣ አፄ ቴዎድሮስ አማራ ከተባሉ፣ ካፄ ቴዎድሮስ በቀር አንድም አማራ አልነገሠም ማለት ነው። አፄ ቴዎድሮስም ቢሆኑ (እዚህ ላይ፣ እሳቸው አማራ ናቸው ብለው የሚኮሩትን ጎንደሬዎች ይቅርታ እየጠየቅሁ) ትልቁ ባለታሪክ አለቃ አጽመጊዮርጊስ የጋላ ታሪክ በሚለው መጽሐፋቸው እንደሚተርኩልን አፄ ቴዎድሮስ አማራ አልነበሩም። ቋሬ (የቋራ ሰው) ነበሩ እንጂ። እንደ እሳቸው አባባል፣ ቋሬዎች የራሳቸው ቋንቋ የነበራቸው አማራ ያልሆኑ ሰዎች ናቸው። አፄ ቴዎድሮስ ራሳቸውም ቢሆኑ በየማህተማቸው ላይ ፣ ሞአ አንበሳ ዘእምነገደ ይሁዳ፣ ንጉሠነገሥት ዘኢትዮጵያ) ብለው የአጋዚና የይሁዳ ዘር መሆናቸውን ነበር እያረጋገጡ የሚያውቋት። በአባታቸው በልጅ ኃይሉ በኩል ቋሬ ቢሆኑም በእርግጥም በእናታቸው በኩል ሰለሞናዊ የነገሥታት ዝርያ ነበሩና። እሳቸው የጠሩ አማራ ነበሩ ከተባለም እንኩዋን፣ “ንጉሠነገሥት ቴዎድሮስ ዘእምነገደ አምሃራ” ብለው ያላወጁት ከፖለቲካው በተጨማሪ የ አማራ ሥርወመንግሥት ስለአልነበረ ነው። ይህም የሚጠቁመው አማራ የራሱ ሥርወመንግሥት ኖሮት ኢትዮጵያን ገዝቶ እንደማያውቅ ነው። እስከነአካቴው እሳቸው ይሉት የነበረው “በጋሎች ተይዞ የነበረውን የአባቶቼን የእስራካላውያንን መንግሥት እግዚአብሄር መለሰልኝ፣ ” ነበር። እዚህ ላይ ግልጽ መሆን ያለበት እሳቸው “ጋሎች” ሲሉ መሳደባቸው ሳይሆን በዛን ጊዜ አነጋገር “አሮሞ” ለማለት ፈልገው ነው። እጅግ የሚያፈቅሯት ሚስታቸው እቴጌ ተዋበች “ጋላ” ነበሩና የሚስታቸውን ወላጆች አይሰድቡም። ከአፋቸው የፈለቀው ሃቅ ግን ከሳቸው በፊት አሮሞዎች ኢትዮጵያን መግዛታቸው ነው። ታዲያ በኛ ዘመን፣ ኢትዮጵያን በስርወመንግሥት የገዛው አማራ ነው የሚለው ነጭ ውሸት ከየት መጣ? መልሱ ግልጥና ሁለት ነው።-- አንድኛው አማራውን መስፈራርኝ (ፈረንጆቹ እንደሚሉት “ቡጊማን”) አድርገው ሥልጣን ለመያዝ ከሚፈልጉ ፖለቲከኞች ብብትና አፍ ይህ ቅጥፈት የወጣ ሲሆን፣ ሁለተኛው ደግሞ፣ የሃገራቸውን ታሪክ ጠንቅቀው ከማያውቁ ጥራዝነጠቅ ግለሰቦች አንደበት የፈለቀ ነው። ምስኪን አማሮች! ቋንቋቸው ተወዶ የመንግሥት ቋንቋ በመሆኑ እነሱ ገዥዎች መስለው ታዩ። እነሱ በርግጥ ኢትዮጵያን ገዝተው ቢሆንም ኖሮ የአማራው ህዝብ ኑሮ ከሌሎቹ ኢትዮጵያውያን እጅግ የተለየና የተሻለ በሆነ ነበር። የሚያሳዝነው ነገር፣ ባልዋሉበት ዋሉ፣ ተብለው ተሰቃዩ። የሆነ ሆኖ፣ በቅርቡና በእኛ ዘመን የነበሩትና የአሉት ኢትዮጵያን የመሩት የአሮሞ ዝርያዎች ቁጥር እንኳ በዚህ ፅሁፍ ተዘርዝሮ ስለማያልቅ አልፈዋለሁ። የነሱን ዝርዝር ማየት ከሹ የዛሬ 17 ዓመት አካባቢ ኢትዮጵያን ሪቪው መፅሔት ላይ ያወጣሁትን ”ኖብልስ እፍ አሮሞ ዲሰንት ሁ ሩልድ ኢትዮጵያ” የተሰኘውን የምርምር ሥራዬን ያጠኑት።

ክቡር ዶ/ር በያና ሱባ፣ ወደ ዐቢዩ ጉዳይ ልመለስና፣ አሁን የወሰናችሁት ውሳኔ መልካም ሲሆን፣ አንድ የሚይቀር ዋና ነገር አለ። እሱውም መፃፊያ ፊደላትን የሚመለከት ነው። አሁን እርሞዎች የሚገለገለገሉበትን የላቲን ፊደላት በሃገር-በቀል ፊደላት ለመተካት ተነጋግራችሁበት ይሆን? መልስዎ አሉታዊ ከሆነ፣ ብትነጋገሩበት ሽጋ ነው። ራሳቸው አውሮፓውያን ካልሆኑ በቀር በላቲን የሚጽፉት የራሳቸው ፊደል የሌላቸው በነጭ ቅኝ ግዛት ወይም በባርነት የተገዙ ምስኪን ሰዎች ብቻ ናቸው። እኛ እኮ የራሳችን ፊደል የአለን የተከበርን እና የረቀቅን ሰዎች ነን። የግዕዝ የሚባሉት ሆሄያት የኛ አይደሉም እንደሚሉኝ ተስፋ አደርጋለሁ። ከአሉኝም ተሳስተዋል፤ እልዎታለሁ። የግዕዝ ፊደላት የአማራው ወይም የትግሬው ብቻ ከመሰልዎትም አሁንም ተሳስተዋል፤ እልዎታለሁ። ዳሩ የነሱም ብቻ እንኳን ቢሆኑ ከባዶዳኑ የላቲን ፊደላት ይልቅ የሃገራችን ሰዎች ሳይቀርበን ይቀራል ይላሉ?

የግዕዝ ፊደላት፣ የዛሬ 3000 ዓመታት የግዕዝ ቋንቋ የበላይነት ከመታወጅ በፊት የነበሩ፣ አማራና ትግሬ ከመፈጠራቸው አስቀድሞ የኖሩ ጥንታዊ ናቸው። ሃቁን ለመናገር፣ ለመፃፊያ እንዲመቹ አድርጎ እንደገና ያነጻቸው፣ የአሮሞ፣ የአማራና የሌሎችም ኢትዮጵያውያን አባት የነበረው ታላቁ ንጉስ፣ ሊቀካህናቱና ፈላስፋው ኢትዮጵ ቀዳማዊ ነው። ቀዳማዊ ኢትዮጵ የኖረው የዛሬ 4000 ዓመታት ሲሆን ፊደሎቹ ከዛ ጊዜ በፊት ነበሩ ማለት ነው። ይህም የሚመስክረው ፊደሎቹ የሁሉም ኢትዮጵያውያን እንደሆኑ ነው። አጋዝያን ከጋዛና ከእስራኤል ተነስተው ወደ ኢትዮጵያ በፈለሱበት ወቅት ቋንቋቸውን እንጂ ፊደሎቹንም ይዘው ለመምጣታቸው ማስረጃ የለም። ኢትዮጵ የኖረው ከነሱ መፈለስ 1000 ዓመታት አስቀድሞ ነበርና። የግዕዝ ፊደላትን ያመጡት አጋዝያን ናቸው ከተባለም አሁን የሁላችንም ሆነዋል።

ከነዚህ ከግዕዝ ፊደላት ጎን ለጎን የእርሞ ካህናትና ሊቃውንት የተገለገሉባቸው ሌላ እጅግ ጥንታዊ ፊደላትም ነበሩ።-- “የሱባ ፊደላት” የተሰኙ። የመጀመሪያ የሰው (የሰብዕ) ልጆች ቋንቋ ነው ተብሎ ስለሚታሰብ “ልሳነሰብዕ” ተብሎም ይጠራል። አሁን ያሉትን የግዕዝ ፊደላት ኢትዮጵ ያሻሻላቸው ከሱባ ፊደላት አውጣጥቶ እንደሆነ ይወሳል። የግዕዝ ሆሄያት ከግራ ወደ ቀኝ ሲነበቡ እንደሚታወቀው ሰባት ድምጾች ይሰጣሉ። የሱባ የፊደል ድምጾች ግን እስከ ዐስር ድምጾች ያሰማሉ። ይህን በማድረጋቸውም የሰውን ብቻ ሳይሆን የተፈጥሮን እና የእንስሳትን ድምጾች ስለሚጋሩ የሱባ ቋንቋ እጅግ የበለጸገ ነበር። የምስራች! ጠፍተው የነበሩት የሱባ ፊደላት ተገኝተዋል። ለአብነት የሚሆኑ ቅጂዎች በኔ በራሴ እጅ ይገኛሉ። እንዲሁም ከስደት ያመለጠ የሱባ እና የ ግዕዝ መዝገበ ቃላት ግልባጭም በእኔ ዘንድ አለ። እነዚህ ሁሉ የጥንት ሊቃውንት አባቶቻችን እና አናቶቻችን የተጠቀሙባቸው ናቸው። በ ሱባ ቋንቋ የተከተቡ እሸንክታብ (የ ሚገርመው “ልሳነሰብ” ም ይባላሉ፤) ሞልተዋል። ክታቦቹ ውስጥ ያሉት የማናውቃቸው፣ የድግምት ጽሁፎች የሱባ ቋንቋ ናቸው! በዚህ በሱባ አሸንክታብ ላይ የተመዘገቡ ጽሁፎችም በሳጥኔ ስውጥ ይገኛሉ። ስለ ግዕዝም እንኳን እንነጋግር ካልን፣ የሚገርምዎት ነገር፣ እኔና እርስዎ አይነቱዎቹ የዛሬ ዘመን ተረናል የምንል ሰዎች “የግዕዝ ፊደላት የእርሞኛ ቋንቋን ሊያስተናግዱ ይችላሉ፣ አይችሉም” እያልን ስንከራከር፣ ጥንታዊ አባቶቻችን በግዕዝ ፊደላት የረቀቁ እና የመጠቁ ሃሳቦችን ገልጸውባቸዋል። እኔ እጅ ውስጥ እንኳን ቢያንስ አንድ ሺ ዓመት ሊሆን የሚችል በግዕዝ ፊደላት የተከተበ ብራና ግልባጭ አለ። ይህን ሁሉ መረጃዬን በቅርቡ በማሳትመው የእርሞን እና የ አማራን ታሪ ክ በሚያወጋው የእንግሊዝኛ መጽሐፍ ላይ አስመስክረዋለሁ።

“ሱባ”ን በሚጠቅስ ግን፣ “ለመሆኑ ሱባ የሚባል ነገር አለን? ወይስ ነበረን?” ብሎ የሱባን መኖር ለሚጠራጠር እርሞ ግን፣ ለሱባ መኖር እሩቅ ሳንሄድ ዋናው ምስክር እርስዎ ራስዎ ነዎት። ምክንያቱም፣ ውድ ዶክተር በያና ሱባ ሆይ! ይህን ቃል ርስዎ ራስዎ ተሸክመውት አሉና! ወይም ይህ ቃል ርስዎን ተሸክሞ ይዘራልና! እርሞው አያቶ ለአባቶ ይህን ስም ሲያወጡላቸው የቃሉን ትርጉም እና ታሪክ ጠንቅቀው ሳያውቁ እንዳልቀሩ አያጠራጥርም። “ሱባ” ተብለው በዚህ ስም የተጠሩት አባቶም የስማቸውን ትርጉም አጥርተው እንደሚያውቁ አያጠያይቅም። የ “ሱባን” ትርጉም እና ታሪኩን የማናውቀው እኛ ጥራዝ-

ነጠቆቹ የተማርን ተብዬዎቹ እንጂ እያት ቅድመአያቶቻችን አይደሉም። የፈረንጅ ዲግሪ አይኑራቸው እንጂ እነሱ በሃገራቸው እውቀት የረቀቁ ናቸው። ለማንኛውም የ “ሱባ”ን ታሪክ እና ትርጉም እኔና ርስዎ አወቅነውም እላወቅነው፤ አባቶቻችን እንደዘገቡልን፤ የዛሬ 4000 ዓመት ይህን ቃል ለስም መጥሪያ አድርጎ የተጠቀመው አባታችን ኢትዮጵ ነው። ይህም ኢትዮጵ የአሮሞዎችም አባት ለመሆኑ አንድ ማስረጃ ነው። ኢትዮጵ ሶስት ሴቶች ልጆች ወልዶ ነበር። የአንደኛዋን ስም “ሱባ” ሲል ሰየመው። የሱ የልጅ ልጅ የሆነው ኢትዮጵ ሁለተኛው ደግሞ እጡብ ድንቅ ከተማ ቆርቁሮ ስሟን “ሱባ” አለው። በ ኬንያና በ ታንዛኒያ ደግሞ “አባሱባ” የተባሉ፤ ከኢትዮጵያ ሸሽተው የሄዱ ጎሳዎች አሉ። ኢትዮጵ አስር ወንዶች ልጆች ወልዶ ነበር። እነዚህ አስሩ ዛሬ ኢትዮጵያውያን ተብለው የሚጠሩት ሁሉ ሕዝቦች አባቶች ናቸው። ከውንዶች ልጆቹ አንዱን ኢትዮጵ “ቶላ” ብሎ ጠራው። የኔ የአሮሞው እጎቴ (የአባቴ ወንድም) ስሙ “ቶላ” ነበር። ኢትዮጵ የአሮሞዎችም አባት ለመሆኑ ይህም ሌላ ማስረጃ ነው። ክቡር ዶክተር በያና ሱባ ሆይ፤ ይህ የኩራትና የክብር ጉዳይ ስለሆነ የላቲንን ፊደሎች ቋንቋ ለሌላቸው ድሆችና በቅኝ ለተገዙ አሳዝኞች ትተን ጠቢባኑ አባቶቻችን በፈለሰፉት በራሳችን በሱባ ወይም በግዕዝ ፊደላት እንጽፍ ዘንድ የተገባ ነው። ስለዚህ ርስዎና የአዲሱ ድርጅታችሁ የአሮሞ ባልደረባዎችዎ ይህን ጉዳይ አበክራችሁ አስቡበት። የእናንተ መልካም ፍቃድ ከሆነ፤ በዚህ በኩል እኔም ልተባበራችሁ ዝግጁ ነኝ። በጄ ውስጥ የአሉትንም ስነዶች ለማሳየት ወደ ኋላ አልልም። ከኢትዮጵ ጀምሮ የነበሩት አባቶቻችን የእኛን በላቲን መጻፍ ቢያዩ ኖሮ አፍረውና አዝነው “እዬዬ!” ብለው ማልቀሳቸው አያነጋግርም።

የዳር ድንበሩና የባንዲራውም ነገር እንደ እዛው ነው። የአሮሞዎች፣ የአማራና የሌሎቹም ኢትዮጵያውያን አባት ኢትዮጵ እና ልጆቹ ያቀኑትና ያስፋፋፉት ምድር በመላው አፍሪካ ብቻ የነበረ ሳይሆን ወደ አረብያ፣ መካከለኛው ምሥራቅና እሥያም የዘለቀና የዘለለ ነበር። እንዳውም መላው አፍሪካ ”ኢትዮጵ” ተብሎ ይጠራ ነበር። ሢል፣ ሢል እየተሸራረፈ ሄዶ አሁን ያለው ኩርማን መሬት ብቻ ተርፏል። እሱውም ቢሆን አሁንም በየአቅጣጫው እይተሸረሸረ ነው። የሆነ ሆኖ ሁላችንም የኢትዮጵ ልጅ እንደመሆናችን መጠን አገራችን መላዋ ኢትዮጵያ እንጂ አሮምያ ተብላ በቀደም እለት የተጠራች ጭራ-ቀንዲ የት ጋ እንዳለ ያልተረጋገጠና የተወሳሰበ ኩርማን መሬት አይደለችም። ስለዚህ “አሮምያ” በተባለችው ጠባብ ስፍራ ከመኮራመት ይልቅ በሁዳድዋ ኢትዮጵያ ወርድና ስፋት ላይ መባረቅ ይገባናል። ክብርነትዎ በዚህ የብልህነት እሳቤ እንደሚሰማሙ አልጠራጠርም።

የሃገራችንን ባንዲራ ”ሠንደቅአልማ” ሲል ሰይሞ የዛሬ 3400 ዓመታት የፈጠራት ስሙ- መንግሥቱ ሠንደቅአልማ ተብሎ ይጠራ የነበረው ግንደዘራችን የኢትዮጵ ሸንት አጼ እስያኤል ነው። የነጻነት አርማና የኢትዮጵያዊነት ክብር ተብላ በንጎሦች ሰረገላዎችና ቤተመንግሥቶች፣ እንዲሁም በጦር ሜዳዎች ትውለብለብ ብሎ አዘዘ። እሱ የመረጣቸው ቀለማት አረንጓዴ፣ ቢጫና ሰማያዊ ነበሩ። በሰማያዊው ፈንታ አሁን ቀይ ተተክቷል። ስለዚህ የአሮሞ ዝርያ የሆንን ሁሉ፣ የኢትዮጵያ ባንዲራ የኛም መሆንዋን አውቀን በኩራት ልናውለበልባት ይገባል። አደራዎን-- ርስዎ እና ተባባሪዎችዎ ሆናችሁ የባንዲራዎን ነገር አስቡበት። ይህች የነፃነት ሰንደቅአልማ አየር ላይ ከፍ ብላ እንድትውለበለብ አያሌ የአሮሞ ጀግኖች ባለፉት 3400 ዓመታት በደማቸው መሥዋዕትነት ከፍለውላታል። እኛ የአሁኖቹ ትውልድ ይችን ሠንደቅአልማ አክብረን መውደድና እሷ በነፃነት ዐየር ላይ ትውለበለብ ዘንድ በተራችን ራሳችንን መሰዋት ግዴታችን ነው።

እላይ ከተጠቀሱት ጉዳይዎች የማያንሰው ወይም የሚልቀው የአሮሞዎችና የአማራዎች ግንኙነት ነው። አሮሞዎችና አማሮች የመነጨት የዛሬ 3600 ዓመት አካባቢ ደሸት ከተባለ ነቢይና ፈላስፋ አብራክ ነው። በታውም ጎጃም ነበር። ደሸት ጂማን፣ ማጂን፣ መደባይን እና መንዲን ወለደ። ጂማ ማራን (አማራን) እና ጂማን (ጃማካንስ ወይም ጃሜካንስ የጂማ ልጆች ናቸው) ወለደ። መደባይ፣ ጂማና መንዲ የአሮሞዎችና የሌሎቹ ኢትዮጵያውያን አባቶች ሆኑ። አሮሞ “አሮሞ” መባል የጀመረው የዛሬ 3000 ዓመት፣ በቀዳማዊ ምኒልክ

ዘመንመንግሥት ነበር። ከዛ በፊት ግን ዋናዎቹ ኦሮሞዎች መደባይ ተብለው ይጠሩ ነበር። አሁንም ድረስ በዚህ ታላቅ ስም የሚጠሩ ኢትዮጵያውያን በጎጃም፣ በጎንደር በትግራይና በሌሎችም ቀዬዎች ይገኛሉ። የዚህን ዝርዝር ወደፊት አቀርቦለሁ። ኦሮሞዎችና አማሮች ከውጭ ሃገር አልፈለሱም። ጎጃም-ፈለቅ፣ ኢትዮጵያ-በቀል ናቸው። ኦሮሞዎች የኢትዮጵያን ዳርድንበር ዘለው የመጡ ፈላስፋዎች ወይም ወራሪዎች ናቸው፣ የሚባለው ነጭ ውሸት ነው። ርግጥ ኦሮሞዎች ሃገርና ጀብድ ፍለጋ ከኢትዮጵያ እየተነሱ መላዋን አፍሪካ እያሰሱ የተወሰኑት ወደ ኢትዮጵያ እንደ ገና ይመለሱ ነበር። አንዳንዶቹ ደግሞ እዛው እሄዱበት ስፍራ ተመቻችተው ይቀሩ ነበር። ከሃገር ወጥተው ከቀሩት ከእነዚህ የኦሮሞ ዝርያዎች መካከል በኬንያ የሚኖሩት የኪኩዩና የማሳይ ጎሳዎች እና ርስታቸውን በሩዋንዳ ያደላደሉት ቱትሲዎች ይገኛቸዋል። በማዳጋስካርም ቀልጠው የቀሩ ኦሮሞዎች አሉ። ለመደምደም ያህል፣ ኦሮሞዎችና አማሮች እንደሌሎቹ ኢትዮጵያውያን ሁሉ ካንድ ደም የተቀዱና ካንድ አጥንት የተቀመሙ ናቸው። ይህን ሃቅ ግንዛቤ ውስጥ በመክተት ያለፈውን አለመግባባትና ግጭት ወደ ጎን ትቶ የወደፊቱ ህብረት፣ ፍቅርና ሰላም ላይ ማተኮር ይገባል።

በመጨረሻም፣ ርስዎን እና ድርጅትዎን የምመክራችሁ፣ እውነተኛው የኦሮሞ ሕዝብ ታሪክ፣ የዘር ሃረግና ባህል እንደገና ተጤኖ ይታወቅ ዘንድ አንድ የጥናትና የምርምር ማዕከል ወይም ተቋም እንድታቋቁሙ ነው። ይህም ማለት፣ የፖለቲካው ሥራ እንደተጠበቀ ሆኖ ነው። ይህ ተቋም፣ እውነቱን ከውሸቱ፣ ሃቁን ከተረቱ፣ ፈንጠዝያውን ከገሃዱ እውነታ ለይቶ የአእምሮ ውዥንብርን ያበናል፣ ያተናልና። ከዚህ ተቋም ተግባር አንዱ ማንነታቸውን የተወናበዱትን ኦሮሞዎች እውነተኛ ማንነት፣ ማለትም ኢትዮጵያዊነታቸውን እንዲገነዘቡ ማድረግ ነው። በሚኖሩበት፣ በሌሎቹ ዩናይትድ ስቴቶች፣ በካናዳ፣ በመካከለኛው ምሥራቅ፣ በአፍሪካ እና በኢትዮጵያም ጭምር የሚኖሩ በርካታ ኦሮሞዎች ከዚህ ቀደም “ኢትዮጵያውያን አይደላችሁም።” ተብለው፣ ሃሰት ተነግረው፣ የማንነት ቀውስ (አይደገቱቲ ክራይዚስ) እንደደረሰባቸው እሙን ነው። ይህን የማንነት ቀውስ ማስተካከል እንዳውም የድርጅታችሁ ቀዳሚ ተግባር መሆን አለበት። ይህ የማንነት ቀውስ ባሰቸኳይ መፍትሄ እስካላገኘ ድረስ ለሥራችሁ እንቅፋት ይሆንባችኋልና። ከዚህ በተረፈ፣ አዲሱ አቋማችሁና ግንባራችሁ ለኦሮሞ ሕዝብ፣ ብሎም ለመላው የኢትዮጵያ ሕዝቦች ሰላምና እድገት እጅግ ጠቃሚ ናቸውና በርቱባቸው። በዚህ በተቀደሰ አላማችሁ ውስጥ እግዚአብሔር ገብቶበት ይርዳችሁ። ያለ እግዚአብሔር እርዳታ የሰው ድካም ሁሉ ከንቱ ነውና።

ዶ/ር ፍቅሬ ቶለሳ ጂግሳ፣
 ዘብሂረ ኢትዮጵያ፣
 ኢልማ ኢትዮጵያ ንጉሠነገሥት ዘ ኢትዮጵያ፣
 ኢልማ ደሸት፣ ነቢይ፣ ፈላስፋ፣ ሊቀካህን፣ ወ ንጉሠ ጎጃም።

እኤአ ግንቦት 24 ቀን 2013፣
 ካሊፎርንያ

ዶ/ር ፍቅሬ ቶለሳ፣ ጂግሳ፣ በ lulu.com or Amazon.com የሚገኘው የ **The Hidden and Untold History of the Jewish People and Ethiopians** ደራሲ ነው።
 ለደራሲው አስተያይቶ መለገስ ካማረም በ ftolossa@aol.com ኢሜል ያድርጉለት። ጊዜ ካለው ይመልስልዎታል። ዌብ ሳይቱን ለመጎብኘትና አንዳንድ ጽሁፎቹን ለማንበብ ካማረም ወደዚህ ይሂዱ.. Fikretolossa.com

